

Михайло ДИМИД

ЖУРНАЛ «NUNTIA» ПРО КЛІРИКІВ (КОРОТКИЙ ОГЛЯД)

Мета цього короткого огляду журналу «Nuntia»¹ — побачити головні напрямні і проблемні питання, які висловлювали члени IV Студійної групи Комісії східного кодексу, які відповідали за «кліриків і церковне навчання (*Caetus de clericis et de magisterio ecclesiastico*)»². Наше коло інтересів обмежиться лише тематикою Титулу X Кодексу канонів Східних Церков (ККСЦ) — «*De clericis*», залишаючи тему Титулу XV — «*De magisterio ecclesiastico*».

¹ «Nuntia» 0-31 (Рим 1973-1990). Всі числа журналу «Nuntia» вміщені на сайті Pontificio Consiglio per i Testi Legislativi, без дати, <<http://www.delegumtextibus.va/content/testilegislativi/it/documenta/cceo/nuntia.html>> (дата перегляду 21 жовтня 2018).

² Таких робочих груп було 10 і кожна мала свої питання: Центральна група, II група — про загальні норми, обряди, фізичних і моральних осіб, звичайну і делеговану владу, III група — про ерархію, IV група — про духовенство і учительський уряд Церкви, V група — про монахів та інших релігійних осіб, VI група — про мирян і дочасні добра, VII група — про шлюб, VIII група — про таїнства, святі місця і святі часи, IX група — про злочини і покарання, X група — про процеси. (*Coetus centralis, II Coetus de Normis Generalibus, Ritibus, Personis Physicis et moralibus, Potestate ordinaria et delegata, III Coetus de Sacra Hierarchia, IV Coetus de Clericis et de Magisterio Ecclesiastico, V Coetus de Monachis aliisque religiosis, VI Coetus de Laicis et de Bonis temporalibus, VII Coetus de Matrimonio, VIII Coetus de Sacramentis, locis temporibusque sacris, IX Coetus de delictis et de poenis, X Coetus de Processibus*). (Nuntia 0 (1973), с. 15-19).

«*Nuntia*» був журналом Папської Комісії для перегляду Кодексу східного канонічного права (*Pontificia Commissio Codici Iuris Canonici Orientalis Recognoscendo*), який мав за ціль «бути початком активної розмови між Папською комісією з перегляду Кодексу східного канонічного права та всіх, хто зацікавлений в канонічному законодавстві, тому що вони головують у Східних Церквах чи тому, що вони є науковцями в галузі права»³. Протягом 1973-1990 років у Римі вийшло 32 числа цього журналу, від номеру 0 до 31.

В «*Nuntia*» 3 (1976) 54-69 читаємо статтю отця професора George Nedungatt під заголовком «*On Clerics in General*». Основні думки цієї статті такі:

1. У своїй праці над осучасненням законодавства IV Студійна група наголошує на повній вірності східній традиції, згідно з навчанням II Ватиканського собору (с. 54).

2. Коли йде мова про східних пресвітерів, то не має значення, одружений чи celibс (с. 54), тобто їхня гідність є однакова.

3. Хоч термін «служитель (*minister*)» більш уживаний у нинішній час, проте залишається в силі термін «клірик» завдяки його давньому вкоріненню у християнську традицію (с. 55).

4. У підготовці вступних канонів «Про кліриків» радники хотіли впевнитись, що будуть використовуватися такі особливості східного богослов'я: поставлений наголос на ролі Святого Духа; чисто юридична дефініція буде висловлена в богословських термінах (*framework*), переважно виходячи із біблійних ідіом; при цьому важливо, щоб обґрунтована богословська дефініція мала також тверду юридичну основу (с. 56).

В «*Nuntia*» 3 (1976) 79-84 вперше опубліковані канони «*De Seminariis*» (вони були розроблені окремою комісією 1945 р.), щоб

³ *Nuntia* 0 (1973), с. 1.

вони могли послужити для написання нового законодавства в галузі формування майбутніх священнослужителів.

В «Nuntia» 7 (1978) 7-20 читаємо статтю о. проф. George Nedungatt під заголовком «*More Canons on Clerics in General*». Автор, який і є доповідачем (*relator*) IV Студійної групи, подає перші пропозиції робочої групи щодо «Запису кліриків до якоїсь єпархії», «Обов'язків і прав кліриків», і «Втрати статусу (*status*) клірика». Цікавою тут виявилася спроба робочої групи перейменувати главу «Права і привілеї кліриків (*De iuribus et privilegiis*)» із *Cleri sanctitate* 53-59⁴ на «Обов'язки і права кліриків», що їм не вдалося, бо потім остаточно стало в ККСЦ «Правами і обов'язками духовенства». Також підноситься питання координації праці із іншими робочими групами, які вивчають та обговорюють теми, пов'язані із іншим законодавством, що стосується клірицького статусу.

В «Nuntia» 8 (1979) 68-84 читаємо статтю о. проф. George Nedungatt під заголовком «*Clerical Formation and Seminaries*». Тут представлені канони окремої глави під заголовком «Формування духовенства» замість «Семінарії», бо вважалося семінарію вважали «особливою», але не «єдиною» установою, де можна «тренувати церковний персонал для священного служіння» (с. 69). Також автор нагадує, що останній пропонований канон заохочує співпрацю семінарії із іншими семінаріями, в тому числі некатолицькими, і до плекання добрих екуменічних контактів на місцевому рівні (с. 84).

В «Nuntia» 13 (1981) 81-118 поміщений проект «*Schema canonum de clericis et laicis*». Тут подані разом проекти канонів титулів X, XI, XII, про «Духовенство», «Мирян» і «Товариства вірних».

⁴ Cleri sanctitate, Litterae Apostolicae motu proprio datae, De ritibus orientalibus, de personis pro ecclesiis orientalibus, d. 2 m. Iunii a. 1957, Pius PP. XII // Сайт: *La Santa Sede*, без дати, <http://w2.vatican.va/content/pius-xii/la/motu_proprio/documents/hf_p-xii_motu-proprio_19570602_cleri-sanctitati.html>, (дата перегляду 21 жовтня 2018).

В «*Nuntia*» 20 (1985) 59-127 читаємо «*Schema canonum de clericis nella nuova revisione*». У вступі знову пригадуються деякі принципи, за якими компонувався майбутній кодекс: 1. Канони повинні мати богословську думку, але із чітким юридичним виміром і не бути духовною порадою чи проповіддю (с. 60). 2. Юридичні вирази, мова і структура мають бути східними і не наслідувати латинське канонічне право і його термінологію, а радше шукати «східний характер» власної традиції і практики (с. 60-61). Далі пропонуються 87 канонів із короткими поясненнями до кожного.

Як висновок, ми побачили в тому огляді головні напрямні, якими керувалася IV Студійна група Комісії східного кодексу, відповідальна за «кліриків і церковне навчання», для формування і редагування сучасних канонів 322-398 ККСЦ, згрупованих під Титулом X «Духовенство».